

gen dingen. Het zij zoo; maar wanneer nog in 1942 het „oordeel der liefde“ noodzakelijk genoemd is en officieel is uitgestrekt over volwassen en onvolwassen, over mondige en onmondige kinderen (II, a, sub 4), dan rijst de vraag: welke betekenis heeft hier toch wel het woord „oordeel(en)“? Ep tevens het woord „beschouwen“ („beschouwen en behandelen“ als deelende in de wederbarende genade des Geestes?).

C. Maar over dat „oordeel der liefde“ moeten we nog even dóórpraten. In 1942 was gezegd:

1. „voor wedergeboren houden“, dat IS het „oordeel der liefde“; en

2. „voor in Christus geheiligd houden“, dat IS het „oordeel der liefde“.

Het staat er duidelijk (vgl. II, a, sub 4, vergeleken met sub 3).

Reeds in dat jaar hebben degenen, die de Gereformeerde Kerken hebben willen trekken uit den modder van den chaos, dien ze waren binnen gemanipuleerd, in hun bezwaarschrift dit „oordeel der liefde“ aangaande de kleine kinderen onder handen genomen. Ze hebben in hun bezwaarschrift opgemerkt: volwassenen zeggen iets over hun innerlijk leven (de geloofsbelijdenis), en daarom nemen we hen in dit hun spreken vertrouwend aan; kinderen evenwel zeggen NIETS over hun innerlijk leven, en daarom moeten we hen beoordeelen naar wat God over hen zegt. Het hielp natuurlijk niet; het bleef staan, zooals het er stond.

Intusschen bleef men ginds zitten met het toch wel beschamende feit, dat men in 1942 onder voorgang van Ridderbos-Groshede het recht van bediening van den kinderdoop heeft gegrond op een „oordeel der liefde“. „In Christus geheiligd“ is immers hier inhoud van het „oordeel der liefde“, en op den inhoud van dat oordeel behooren de kinderen gedoopt te worden (dank maar aan het doopsformulier: in Christus geheiligd en daarom behorende gedoopt te worden).

En kijk, nu is wel die leer(!)uitspraak aangaande dit „oordeel der liefde“ in 1946 officieel door iets anders „vervangen“ (want de uitspraken van 1942, II, sub 2-4 zijn in ’46 „vervangen“) doch het gezegde is toch zekelijk gehandhaafd. Want de synode-Duursma sprak (zie haar besluitenboekje, en Acta, art. 229, sub 4) uit, dat volgens de bewoordingen van 1905 ieder die de woorden aangaande het „houden voor“ verwierp, met de confessie in strijd kwam. Daarmee zei ze overduidelijk dat ten minste deze „parel van groote waarde“(!) moest gelden als zekelijke inhoud van 1905-1942; en voorts, dat ze mede diende gehandhaafd te worden. We besluiten dus,

1e, dat de term „BESCHOUWEN als deelende in de wederbarende genade“ PRECHES HETZELFDE inhoudt wil „VOOR wedergeboren en in Christus geheiligd HOUDEN“;

2e, dat het „BEHANDELEN als deelende in de wederbarende genade“ de aan dit „oordeel“ (deze „beschouwing“) der liefde conforme bejegening wil wezen.

De „behandeling“ (of „bejegening“) nu, die de kerk haar leden doet ondergaan, is primair deze, dat ze:

a), de kinderen zonder geloofsbelijdenis toelaat tot den doop,

b), de volwassenen na geloofsbelijdenis toelaat tot het avondmaal.

Die „toelating“ is kerkelijk „behandelen“, „bejegenen“.

Nu is het avondmaal als instelling gegrond op bevel en belofte Gods. Maar de TOELATING van N. N. tot dit avondmaal is hier geschied naar aanleiding van het oordeel der liefde, dat N. N. naar waarheid gezegd heeft: ik geloof van harte, en voorts op grond van het feit, dat God bevolen heeft, aan desulken het sacrament van het avondmaal uit te reiken.

En de doop?

De doop als instelling is, ook volgens 1905, gegrond op bevel en belofte Gods. Maar de TOELATING van N. N. tot dezen doop is hier gegrond op een oordeel der liefde.....

Wat voor een oordeel is dit echter?

Ik kan voor zoo'n oordeel der liefde plaats inruimen, inzooverre men de ouders op het oog heeft, en omtrent HEN verklaart: zij zeggen God lief te hebben, en dit van HEN op hun eerewoord aannemende, concludeeren wij, dat dus hun kinderen kinderen van geloovigen zijn, van wie dan de Schrift verder zegt, dat hun (dien kinderen) de beloften toekomen (in Londen moesten de ouders in de periode van a Lasco dan ook verklaren, dat hun kinderen heusch kinderen der gemeente waren). Maar van niets-zeggende kinderen kan men niet verklaren: ik vertrouw ze op hun woord. Het „oordeel der liefde“ raakt dus in zulk een betoog de kinderen niet. Althans niet direct. Hoogstens indirect: men geloof dat de ouders eerlijk staan in de kerk, en dat daarom de bondslin tot de kinderen dóórloopt.

Wie het zoo construeert, heeft (wat ook vele oudere theologen doen) het „oordeel der liefde“ wel opgenomen als element in de leer omtrent den kinderdoop, doch daarmee nog niets verklaard omtrent het verborgen leven der kinderen: wel over het intieme leven der ouders, doch niet over dat der kinderen liet hij

zich uit. Er was ter zake van den kinderdoop z.i. een niet-absoluut, en er was óók een wel-absoluut-betrouwbare factor in geding z.i. De niet-absoluut-betrouwbare factor was de verklaring der ouders aangaande zichzelf. Maar de wel-absoluut-betrouwbare was de dubbele verzekering Gods:

a), dat men ouders moet bejegenen als menschen, die de waarheid spraken aangaande hun eigen geloof, zulks totdat het tegendeel blijkt;

b), dat aan kinderen van zulke ouders het recht op doopsbediening toekomt.

Maar het 4e formulier van eenigheid construeert de dingen volkomen anders. En in dit formulier kan ik dit „oordeel der liefde“ als „oordeel“ niet plaatsen, met die „liefde“ weet ik trouwens ook geen raad meer, want ik weet haar object niet meer.

Want niet van het verborgen leven der ouders, doch van dat der kinderen is in dit nieuwe formulier sprake. Het kind „zal wel“ deelen in de wederbarende genade Gods. Hoe weet ik dat? Het kind zei toch niets? Wel, nieuwsgierige vrager, ik, lid eener van Greijdanus en dergelijken verlost kerk, ik weet dit „krachtens de belofte“. Daarop „BOUW ik“. En, alzo bouwende(!) zeg ik: die belofte „zal wel“ gemeend zijn; mijn synode — zie brief-Groshede, — wilde immers metterdaad handhaven, dat de beloften Gods onvoorwaardelijk zijn; en daarom zeg ik: ze „zal wel“ ook dezen keer gegolden hebben, en „zal wel“ in aanvankelijke vervulling gegaan zijn tevens; en dus bejegen ik dit kind maar vast voorwaardelijk als deelende in een reeds in vervulling gegane onvoorwaardelijke belofte. En vraagt gij, nieuwsgierige bediller, mij soms, wat mijn „oordeel der liefde“ beteekent, en wie het „object“ dezer „liefde“ is? Wel, de bediening van den doop aan mijn kind is in onze goed-synodale kerk gegrond op het (onderstelde) „in Christus geheiligd zijn“ (want onze doopvragen met het woordje „daarom“ heeft de synode gelaten wat ze waren), dat is dus op het (onderstelde) „wedergeboren zijn“. Valt u me in de rede met de opmerking, dat mijn kind geen woord gezegd heeft over zijn innerlijk leven? Maar dat weet ik ook wel, ik „bouw“ echter niet op het spreken van mijn kind, doch op dat van God. Hij heeft beloofd....

Nu wordt het meenens.

Wat heeft Hij beloofd? zoo vraagt de laatste, vrijgemaakte criticus.

Wel, Hij heeft volgens den synodocratischen rede-neergang zoo iets beloofd (zie artikel verleden week), als dat Hij de kinderen in den regel zal wederbaren vóór hun geboorte (of: doop).

Maar dan blijft er geen andere conclusie over, dan dat men hier het oordeel der liefde uitstrekt tot..... God. HIJ „zal wel“.

Maar hier nadert men de blasphemie. Men heeft het over den rotsgrond der goddelijke belofte. Maar men maakt er een zandgrond van: den zandgrond der menselijke onderstelling.

D. We werpen dit heele stuk verre van ons af, en laten de synodocratische leiders rustig concludeeren (als 't kereks zijn) dat we nu aartsketters zijn. We hebben ook een beetje te doen met hun „oecumenische“ synode die 't allemaal zóómaar goed vond. En we vragen aan 't slot van dit artikel: welken zin heeft dat zeggen: geen onderscheid maken tusschen leden en leden?

Geen enkelen goeden zin.

De kerk moet wel degelijk onderscheid maken.

Onderscheid tusschen mondige en niet-mondige leden.

Onderscheid tusschen niet-sprekende en wel-sprekende.

Het is heelemaal geen toeval dat zoowel het latijn-sche als het grieksche en bijbelsche woord voor „kind“ (in-fans en népios) zoo iets beteekent als: niet-sprekend; met de bij-gedachte: niet als mondige meesprekend (vooral „népios“).

Kinderen spreken niet.

Uraïnus zegt dan ook: zij gelooven niet.

Hun doop zich laten aansluiten bij een oordeel der liefde, inzooverre dit zou beteekenen: hen zelf op hun woord gelooven, heeft geen redelijken zin.

En daarom moet de kerk wel degelijk verschil maken tusschen leden en leden.

Bij de volwassenen moet zij de bediening van het sacrament van den (volwassen) doop en van het avondmaal gronden op Gods bevel, dat de beloften te verzegelen zijn aan hen, die verklaard hebben erin te gelooven. Aanwijzing voor het mogen bedienen van het sacrament óók aan dien bepaalden N. N. is deze hun verklaring zelf, die door het oordeel der liefde aanvaard wordt totdat het tegendeel blijkt. Grond echter is: Gods spreken. „Aanwijzing“ en „grond“ zijn verschillend.

En bij de kinderen moet zij de bediening van den (kinder)doop gronden op Gods bevel, dat de beloften te verzegelen zijn aan kinderen van hen, die verklaard hebben erin te gelooven. Aanwijzing voor het mogen bedienen van het sacrament óók aan dien bepaalden N. N. is deze hun verklaring zelf (de doop van 'n klein kind grijpt terug naar de geloofsbelijdenis der ouders), welke verklaring nog steeds door het oordeel der liefde aanvaard wordt (want er was geen excommunicatie). Grond echter is: Gods spreken. „Aanwijzing“ en „grond“ zijn ook nu weer verschillend.

En zóó worden mondigen als mondige, en onmondigen als onmondig behandeld.

Want juist omdat de kerk niet over de aanwezigheid van hetgeen (door de ouders) is verklaard aangaande het verborgene (in henzelf) met volkomen zekerheid assertorisch oordeelen kan, moet zij onderscheid maken tusschen leden en leden: leden die voor zichzelf kunnen spreken, en leden voor wie de ouders spreken. De spreken den (de mondigen, de ouders) verklaren: ons komen de beloften toe. En God zegt: dan komen ze ook uw kinderen toe.

Het doopsformulier, de Catechismus verklaart: den kinderen is de H. Geest, die het geloof WERKT, toegezegd. Toegezegd. En antwoord 74 Catech. laat er geen twijfel over bestaan, dat dit deelen in de toezegging „grond“ is voor de rechtmatigheid der bediening van den doop ook aan de kinderen volgens den catechismus. Daar is dus het oordeel der liefde (in den zin van: een niet-met-zekerheid-constateeren, doch afgaan-op-wat-door-den-persoon-in-kwestie-gezegd, dan wel omtrent-hem-te-onderstellen-is) alleen aanwezig voor wat het geloovig zijn der ouders betreft. Overigens is hier alles vast en bondig: de gronden liggen alle vast. Maar het synodocratische formulier laat het oordeel der liefde over alles en allen gaan: de ouders „zullen wel“ godzalig zijn, de kinderen „zullen wel“ inwendig vernieuwd zijn, er „zal dus wel“ recht zijn op toediening van het doopsacrament; het „zal wel“ een volle doop zijn, en geen halve, geen half ijdele, d.w.z. leege, en het „zal dus wel“ een uitverkorene zijn, die behoort tot de klasse der direct, d.w.z. vóór de geboorte wedergeborenen. Zegt iemand, dat het ook wel een te wederbaren kind wezen kan? O, ja, dat heeft de synode van 1946 toegelaten..... toen de kerk eenmaal verlost was van de kankerplekken. Zegt iemand anders, dat dit veranderen van wet gemeen is? Het „zal wel“ allerrechtvaardigst zijn. Zegt iemand, dat hij nu nog niet weet wanneer — theologisch gesproken — een kind vol gedoopt is, n.l. reeds indien het uitverkoren is, ook al is het nog niet wedergeboren, dan wel alleen indien het ook heuschelijk al wedergeboren is? Dat „zal wel“ duidelijk zijn aan de e.v. synode. Het oordeel der liefde omvat ook synodes. Zóó ongeveer spookt het in het brein der enkelen, die hun synode ginds nog serieus nemen.

Maar de man, die zich van dit tasten en zoeken en wroeten afkeert, is nu voor goed gewaarschuwd, als hij 't eenmaal dóór heeft. Hij weet, dat ondanks alle pogingen van Groshede en de zijnen, om aan hun eigen naakte feiten nooit meer door God of menschen herinnerd te worden, de zaken hier zoo staan:

als candidaat H. J. S. of wie dan ook niet leert, dat échte sacramenten inwendige aanwezige genade verzegelen, dan hoort hij in de zuivere kerk van deze ketterjagers niet thuis;

en als dr J. Waterink niet leert, dat échte opvoeding het inwendig aanwezige geloof, dat er al is tot „ontplooiing“, tot „openbaring“ brengt, dan hoort hij in de zuivere universaliteit van deze ketterjagers niet thuis;

en als de dominee op de catechisatie en de onderwijzer op de school niet leert, dat hun leiding confirmatie is, bevestiging in het aanwezig geloof, de aanwezige genade, dan hoort de dominee in de zuivere leerkamer en de onderwijzer in de zuivere christelijke school niet thuis. Laat hem voor ons part lid van de Partij van den Arbeid wezen, en zich van heel den handel geen zier aantrekken, maar hardop de dingen anders zeggen dan zóó mag hij het niet; want dan — als hij het al te duidelijk zegt — dan moet hij wel den weg der Meijerinks op..... Onze vervangings-formule „zal wel“ een gouden kleinood zijn.

„De kerk mag geen onderscheid maken tusschen leden en leden“.....

En passant gaat daar ook al het „onderscheidenlijk“ preeken overboord. Tenminste als met onderscheiding de „grote“ onderscheiding bedoeld wordt. En, als met „preken“ „VOL“ preeken gemeend is. Want waarom zou wel bij de sacramenten, maar niet bij de prediking de beroemde onderscheiding van „vol“ en „niet-vol“ zin-vol wezen?

Nu houden we maar op: we naderen de grens van ernst en luim. Maar het is om bij te schreien. Want de tegenstellingen tusschen dit 4e formulier en de Schrift worden scherper en scherper.

Het synodocratische formulier verklaart: niet allen ZIJN Israël, die uit Israël zijn; noch zullen wij geen verschil maken tusschen spreker en niet-spreker (1e fout); zullen wij de belofte niet spreken der Schrift als een geen zekerheid biedende factor beschouwen (2e fout); zullen wij de kinderen bejegenen (en dus doopen) op dezelfde „garantie“ (met aanhalingsteekens, als 't u blieft) als wij de volwassenen bejegenen (en derhalve in de avondmaalstafel ontvangen) (3e fout); en deze „garanties“ zoeken in het (onderstelde) best van wederbarende genade (4e fout).

Maar de Schrift zegt: niet allen zijn Israël, die uit Israël zijn; DAAROM TEMEER moet gij de kerkelijke garanties (zonder aanhalingsteekens, als 't u blieft) vinden in wat God zegt en niet in wat de menschen zeggen omtrent zichzelf of hun kinderen. Als de bediening van het sacrament king aan wat in den (sprekenden of niet-sprekenden) mensch is of ondersteld wordt aanwezig te zijn, wel, dan zag het er niet best uit met deze bediening. Bij